

CHIKUNGUNYA

A „chikungunya” szó szuahéli nyelven „görnyedt járást” jelent, mely a betegségben szenvedő ember mozgását írja le. A dengue-lázhoz hasonlóan a chikungunya is szúnyogok által közvetített vírusbetegség. 2005-ben és 2006-ban chikungunya járvány terjedt el az Indiai-óceán dél-nyugati szigetein, a Comore-, a Mayotte- a La Réunion, Mauritius, Seychelles- és Madagaszkár szigeteket érintve.

A vírust először 1953-ban izolálták egy tanzániai (volt Tanganyika, Kelet-Afrikában) betegben. A Togaviridae családba tartozó alfavírus, földrajzi eloszlása a Szahara alatti Afrikát, Délkelet-Ázsiát és az indiai szubkontinentet foglalja magában. Szúnyogok adják át, a bizonyítékok az *Aedes* faj szerepére utalnak, ide tartozik Afrikában az *Aedes furcifer* és az *Aedes africanus*, Ázsiában pedig az *Aedes aegypti* és az *Aedes albopictus*. A vírust Afrikában nem emberszabású főemlősökben is izolálták, de Ázsiában a zoonotikai státusz nem teljesen tisztázott.

Az Indiai-óceán szigetein az *Aedes albopictus* jellemzően árnyékos, zárt, esővízzel telt természetes élőhelyen (pl. növények szárán, a bambusz csomóján, sziklarepedésekben), valamint mesterséges tartály élőhelyeken kidobott autógumik, cserepes növények tálcája, kidobott élelmiszerdobozok) szaporodik. Agresszív, nagyjából a szabadban élő, nappal csípő faj. Tény, hogy az *Aedes aegypti* háziassult formája nem tudta újra benépesíteni a fajra jellemző, bőséges mesterséges tartály-élőhelyeket arra utalhat, hogy fajok közti versengésbe keveredhettek egy hosszabb ideje letelepedett *Aedes albopictus* populációval.

Az esővízzel telt tartályok, pl. a kidobott autógumik ideális tenyészőhelyet jelentenek a szúnyogok számára. Ezeket a gumikat el kell távolítani, meg kell semmisíteni vagy rovarölőszerezellel kezelni. (Nathan M. 2007.)

Az *Aedes albopictus*t már behurcolták Európába, megtalálták Olaszországban, Svájcban, Franciaországban és Németországban is. 2007-ben, Olaszországban, Ravenna tartományban 300 ember fertőződött meg a CHIKV vírustól egy 89 éves ember a betegségben meghalt.

A chikungunya-láz 3-12 napos inkubációs idő után jelentkezik hirtelen kezdődő, rekuráló lázmenettel, hidegrázással, fejfájással, hányással és hányingerrel. Az ízületek főleg a végtagokon duzzadnak meg, és fájdalmassá válnak. Az ízületi duzzanatot 1-10 napon belül maculopapulosus kiütések követik, amelyek főleg a törzsre és a végtagokra lokalizálódnak. A kiütések 7-10 napon belül maguktól eltűnnek. Előfordulhatnak haemorrhagiás tünetek, conjunctivitis és enyhe photophobia is. A betegség oki terápia még nem megoldott, a tünetek maguktól enyhülnek 3-5 napon belül. Felnőtteknél az ízületi fájdalom hónapokig megmaradhat, gyermekeknél neurológiai tünetek léphetnek fel, amelyek jobbra benignus görcsök. Immunizálásra nincs lehetőség, a fertőzés lezajlását azonban élethosszig tartó immunitás követi. (Dudás, Zöldi. Epiinfo 2006; 14: 189-191)